

Doğu Akdeniz'deki Olası Hidrokarbon Kaynakları Üzerine

Elk. Elo. Müh. Mahir Ulutaş
mahir.ulutas@emo.org.tr

Bilindiği üzere Mısır ve İsrail kıyıları başta olmak üzere Doğu Akdeniz'de bir kısmı üretime de başlamış olan yeni doğalgaz rezervleri bulunmuştur. Dünya doğalgaz üretimi ile karşılaştırıldığında, temel enerji jeopolitiğini değiştirecek bir büyüklük olmamakla birlikte bölge ülkeleri açısından anlamlı bir büyüklüğün söz konusu olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Dünya doğalgaz rezervinin yaklaşık 196 trilyon metreküp olarak tahmin edildiği düşünülürse, Doğu Akdeniz'de bulunduğu öngörülen 9,8 trilyon metreküplük büyüklüğün, dünya toplam rezervinin %5'i gibi bir orana tekabül ettiği görülmektedir.

Burada 4 ana sahanın üretime başlamış ya da çalışmaların başlamakta olması nedeniyle öne çıktığı görülmektedir:

-Mısır'ın 850-930 milyar metreküplük Zohr sahası

-İsrail'in 623 milyar metreküplük Leviathan sahası

-Yine İsrail'e ait 283 milyar metreküplük Tamar sahası

-Kıbrıs adası civarındaki 129 milyar metreküplük Afrodit sahası

Diğer yandan Doğu Akdeniz aynı zamanda Ortadoğu coğrafyasının Akdeniz'e, Karadeniz'e, Kızıldeniz'e ve Atlantik'e açılan kapısıdır ve Karadeniz

ve Afrika'nın Atlantik'e doğalgaz/petrol ticaretinin yolu da Akdeniz'den geçer. Bu açıdan bakıldığında da bölgedeki açık denizin paylaşımı önem kazanmaktadır.

Bölgede iki ana çelişki eksenini göze çarpmaktadır:

a) Türkiye, Yunanistan, KKTC ve GKBY arasındaki gerilimin Kıbrıs açıklarında öngörülen rezervler nedeniyle keskinleşmiş olması,

b) İsrail ve Lübnan arasındaki gerilimin Levant basenindeki doğalgaz kaynaklarının paylaşımının da eklenmesiyle alevlenmiş oluşu

Özetle bölgedeki kadim çelişkiler doğalgaz vesilesiyle keskinleşmiş ve kimi durumlarda vekalet savaşlarını da aşan, doğrudan sıcak çatışma risklerini barındırır hale gelmiştir.

Gelişmelere bakıldığında anlaşılıyor ki, bölgedeki gerilimde Türkiye, Suriye, Lübnan ve Filistin dışlanmış pozisyona düşmüşler, İsrail-Mısır ve Yunanistan, AB'nin (özellikle Fransa ve İtalya) desteği ile bu ülkeleri devre dışı bırakacak bir formül üzerinde yol almaya çalışmakta.

Yazılı ve sözlü basında konu ile ilgili pek çok değerlendirme yapılmakta olup, özellikle "Mavi Vatan" kavramı ile ciddiye alınması bir dizi tez gündeme gelmektedir. Bu tez özetle Türkiye'nin deniz sahalarındaki ulusal çıkarlarını savunmak adı altında, Batı'nın Doğu Akdeniz'de Yunanistan ve Güney

Kıbrıs'ın tezlerine destek vererek, "İkinci Sevr" süreci olarak adlandırdıkları bir politikayı yürüttüğünü iddia edip, bu olası gelişmeleri geri çevirmek için, özünde deniz yetki alanlarının gerekirse donanma aracılığıyla korunmasını öneren, dar bir siyaseti savunmaktadır.

Bu tez kamucu bakışın eksikliği durumunda ne gibi açmazlarla karşılaşabileceğini gösteren özlü bir örnektir. Türkiye'nin içinde bulunduğu emperyalist bağımlılık ilişkisinin boyutunu yeterince dikkate almayan, bu yapısal bağımlılığı ortadan kaldıracak politikalar manzumesi öneremeyen ve Türkiye'nin donanma gücüyle bölgedeki taleplerini dikte ettirebilme gücüne sahip olduğu varsayımına dayanan bu bakış, günün sonunda siyasal iktidarın iç ve dış siyasetteki ihtiyaçlarına bağımlı bir propaganda faaliyetinden öteye geçemiyor.

Bütün bu gerçeklerin ışığında kamucu bir siyasetin temel başlıklarını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkün görünmektedir:

a. Türkiye halkının yararı "pastadan olası maksimum payı almak" için bölge halkları ile savaş dahil her türlü gerginliği tımandırmakta değil, temelde Doğu Akdeniz'deki yeraltı kaynaklarının tüm bölge halkları arasında ortak kullanımını öneren bir modelin gerçekleşmesinden geçmektedir.

b. Bugün, bölge halkları arasında bu sahalarda fizibilite çalışması yapabilecek ve bulunan kaynakları işletebilecek teknik donanım ve organizasyonel kapasite ya hiç yoktur ya da olan kurumlar neoliberal özelleştirme politikaları ile işlevsiz hale getirilmiştir

Dolayısıyla oluşturulacak modelin uluslar arası tekelleri ve emperyalist ülkeleri bölgeye arka kapıdan tekrar almaması için, teknoloji sahipliği ve karşılıklı teknoloji transferi başlıklarının da önemli bir gündem olarak önerilmesi gerekmektedir.

Türkiye açısından bakılırsa, TPAO ve BOTAŞ'ın Varlık Fonuna devredilmesi ve özelleştirilmesi kararlarından vazgeçilmeli, bu iki kurum dikey entegre bir yapıda bir kamu tekeli olarak birleştirilmeli ve merkezi plan ve kamusal yarar doğrultusunda, teknik

eleman yetiştirilmesi ve teknoloji sahipliği dahil olmak üzere halkın genel yararı doğrultusunda uzun vadeli politikalar oluşturulmalıdır.

c. Konunun bir diğer yönü de söz konusu enerji kaynağının Türkiye'nin enerji tedarik sorununu çözebilecek bir lütuf olmadığı gerçeğinin vurgulanmasıdır. Bu konuda hayal tacirliği yapılmasına izin verilmemelidir. Her şeyden önce söz konusu kaynakların ekonomik olarak kullanılabilir fiiliyatta kavuşması ciddi bir fizibilite çalışmasını gerektirmektedir ve teknoloji sahipliği sorununun çözümü için gerekli kaynaklar da göz önünde bulundurulursa kapsamlı bir değerlendirilmeye ihtiyaç duymaktadır. Doğalgaz fiyatlarının diğer enerji kaynaklarının fiyatları ile karşılaştırılmalı mukayese si, potansiyel rezervlerin ne kadarının ekonomik olarak kullanılabileceği

yönünde yapılması gereken ayrıntılı bilimsel analiz, ABD'deki kaya gazı üretiminin dünya piyasalarına olası etkisi düşünüldüğünde serinkanlı bir değerlendirme ihtiyacı açıktır.

d. Diğer yandan, yukarıda ifade edilen bölgesel işbirliği gerçekleşse dahi, var olan enerji yönetiminin yapısal sorunları bu kaynakların Türkiye toplumunun genel yararı için kullanılmasını engeller niteliktedir. Bu özelleştirmeci, kamunun yatırım yapmasının önünde yasal ve fiili engellerin bulunduğu mevcut durum bir yandan alanı yönetilemez kılmışken ve her geçen gün enerji yoksulluğu ve yoksunluğu artıyorken diğer yandan ise birkaç sermaye grubunun elektrik üretimi ve tüketimini kontrol etmesi hukukun işlevsizleştiği bir kayırma ekonomisi görünümü ümit vadetmektedir.

PLAZMA BAĞIŞÇISI BİLGİ BANKASI KURULUYOR

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), koronavirüs tedavi sürecinde ihtiyaç duyulan kan gruplarına uygun plazma bulunmasına katkı sağlamak amacıyla, üyeleri arasında bir bilgi bankası oluşturmak üzere çalışma başlattı.

EMO 47. Dönem Yönetim Kurulu'nun konuya ilişkin yaptığı çağrıda, çalışmayla, Covid-19 (Korona) virüsle mücadeleye katkı sağlanması hedeflendiği belirtilerek şöyle denildi:

"Dünyada çok sayıda insana bulaşan ve hızla yayılan Covid-19 (Korona) virüsle mücadelede EMO Yönetim Kurulu olarak üzerimize düşeni bilimsel veriler ve yetkililerin önerileri doğrultusunda yerine getirmeye çalıştığımızı sizlere iletmek isteriz. Bir taraftan tedbirli olarak içinde bulunduğumuz koşullara uygun çalışma düzenini tesis ederken diğer taraftan hastalığa yakalanan çalışanlarımızda, üyelerimizde ve yakınlarında artışın olmasının kaçınılmaz olduğunun ne yazık ki farkındayız. EMO örgütlü gücünün bu koşullarda daha da önem kazandığının bilinciyle tedavide ihtiyaç duyulan kan gruplarına uygun plazma bulma sürecinde üzerimize düşeni yapmak için bir bilgi bankası oluşturma çalışması yapmayı hedeflemekteyiz. Çalışmamıza bu dayanışmaya katılma çağrımızı siz değerli üyelerimize ileterek başlıyoruz."

Hastalığı geçiren üyelerimiz çalışması kapsamında aşağıda bağlantısı verilen formu doldurarak, plazma bağışı için gönüllü olabilirler. Hastalığı ağır geçiren üyelerimiz ve yakınlarının sağlığına kavuşması için plazma gerekli olduğunda bağış yapmak isteyen üyelerimiz ile iletişim kurulacaktır.

Kayıt formuna <http://emoarge.info/form/view.php?id=18365> adresinden veya QR kodu taratarak ulaşabilirsiniz.

